МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

Силабус
навчальної дисципліни

«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В12 Культурологія та музеєзнавство

Освітньо-професійна програма – Музеєфікація історико-культурної спадщини

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Харків - 2025

Силабус склала:

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та філології Білик Олена Миколаївна,

доктор пед. наук, професор, професор кафедри ЦКІТ Соляник Алла Анатоліївна

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,
Протокол № 1 від «25» серпня 2025 р.

В.о.завідувача кафедри, к.психол.н., доц. Дмитро ПРИХОДЬКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	**Педагогіка та психологія вищої школи**
Викладачі	*БІЛИК Олена Миколаївна* *СОЛЯНИК Алла Анатоліївна*
Профіль викладачів	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/b/bilyk11.pdf https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/s/solianyk11.pdf
Контактний телефон та емейл	063-719-42-44, olena_bilyk@xdak.ukr.education 066-933-03-37, allasolyanik164@gmail.com
Інформація про консультації	*БІЛИК Олена Миколаївна* онлайн-консультації – *час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача* *СОЛЯНИК Алла Анатоліївна:* очні консультації середа – 13.00-14:00 або онлайн-консультації – *час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача*
Логіка вивчення курсу	**Пререквізити.** «Педагогіка та психологія вищої школи» як навчальна дисципліна функціонує й розвивається у нерозривному зв'язку як із дисциплінами освітнього циклу загальної підготовки («Історія України та української культури», «Філософія»). **Постреквізити.** У процесі занять здобувачі вищої освіти підвищують рівень знань щодо педагогічних аспектів професійної діяльності хореографів, психологічних характеристик професійно-педагогічної діяльності та педагогічної комунікації.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна надає можливість сформувати провідні професійні компетентності, покликана допомогти студенту досягнути розуміння сутності діяльності науково-педагогічного працівника, психологічних закономірностей управління навчальним процесом, осягнути сутність правил дидактики, оволодіти методами ефективної організації освітньо-виховного процесу у закладі вищої освіти. У процесі вивчення дисципліни студенти мають усвідомити педагогічні та психологічні аспекти викладання та виховання у закладах вищої освіти. Окрім цього, педагогіка та психологія ВШ як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів здібностей до самооцінки, самоконтролю, самореалізації, забезпечити відпрацювання можливих моделей поведінки в ситуаціях стрес-менеджменту, досягти розуміння логіки управлінської діяльності, а також уміння і психологічної готовності формувати команду і працювати в ній.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета вивчення дисципліни - ознайомлення здобувачів із сучасною системою вищої освіти, педагогічними основами навчання і виховання студентів, психологічними основами організації освітнього процесу та педагогічної взаємодії процесу у ЗВО, розвинути уміння та навички, які необхідні викладачу вищої школи; формування комплексу необхідних психолого-педагогічних компетентностей для реалізації педагогічної діяльності та організації освітнього процесу відповідно до вимог сучасної вищої освіти на основі знань з педагогіки та психології вищої школи.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР6. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, презентувати та обговорювати результати досліджень, інновацій, проектів тощо.

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності
ЗК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення
ЗК 2. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети
ЗК 6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
Спеціальні компетентності
ФК 4. Здійснення науково-дослідної, науково-педагогічної, управлінської діяльності.
ФК 6. Здатність приймати рішення на основі доказів, зокрема, релевантних даних, розрахунків, прогнозів, оцінювання ризиків тощо.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	*Основна освітня компонента*
Формат курсу	*Денна форма навчання – 1 семестр*
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90 *Аудиторних* Денна форма навчання – 30 *Самостійної роботи здобувача* Денна форма – 60
Технічне і програмне забезпечення	*мультимедійний комплекс, ПК/ноутбук, корпоративний сервіс для дистанційного навчання Moodle*
Форми та види навчальних занять; методи, засоби, технології навчання	**Форми**: *навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи* **Види**: *лекційні та семінарські заняття* **Методи**: - пояснювально-ілюстративний (демонстрація ілюстрацій, візуальний супровід лекційних і семінарських занять через презентації, демонстрацію відеофрагментів, відеолекція), - репродуктивний (оглядова, тематична лекція, фронтальна бесіда на семінарі), - метод проблемного викладання (постановка проблемних питань на лекції або проблемних задач на семінарському занятті, проблемна лекція, кейси), - частково-пошуковий (евристична бесіда, аналіз текстів першоджерел на семінарському занятті, постановка завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії через смартфон). Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: – підготовка повідомлення /доповіді (з презентацією/або без неї), – пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни, розміщення візуальних матеріалів в

	електронному НМКД або у формі постів у соціальних мережах. **Засоби:** підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проєктори, інтерактивні презентації. **Технології:** інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційно-моделюючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.
Поточний контроль	виконання завдань до лекційного матеріалу; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту; зарахування результатів неформальної освіти.
Підсумковий контроль	екзамен
Політика курсу	*Обов'язковими умовами опанування навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є:* **Політика виставлення оцінок**: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача. **Політика академічної поведінки та доброчесності** (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf). Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході практичних занять, контрольних роботах, на іспиті. Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html. Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами. **Можливість перезарахування результатів неформальної освіти відповідно до** Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Харківській державній академії культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf)

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем	**Разом годин**	*Денна форма*		
		лекційні	семінари	сам. робота
РОЗДІЛ 1				
Тема 1. Педагогіка та психологія ВШ в системі наукового знання**.**	8	2		6

Тема 2. Основні етапи розвитку вищої школи України	8	2		6
Тема 3. Сучасна система вищої освіти України	10	2	2	6
Тема 4 Дидактика ВШ: традиції та новації	8	2		6
Тема 5. Особливості планування та організації освітнього процесу у ВШ	10	2	2	6
Усього за розділом	44	10	4	30
РОЗДІЛ 2				
Тема 6. Зміст та діагностика результатів навчання	10	2	2	6
Тема 7. Теоретико-методичні засади виховання у ВШ	10	2	2	6
Тема 8. Психолого-педагогічні особливості студентського віку	8	2		6
Тема 9. Психологічні особливості професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Особливості педагогічного спілкування	10	2	2	6
Тема 10. Система управління закладом вищої освіти	8	2		6
Усього за розділом	46	10	6	30
Усього	**90**	**20**	**10**	**60**

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовки здобувача до виконання конкретної роботи. Оцінювання самостійної роботи й активності здобувача здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язування завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Підсумковий контроль. Іспит. Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзаменаційного тестування за теоретичною складовою, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Завдання, передбачені програмою, мають бути виконанні вчасно у встановлені терміни. Під час роботи над індивідуальним завданням не допустимо порушення академічної доброчесності. Виступи та презентації мають бути авторськими та оригінальними.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів

Підсумковий контроль – 40 балів

Підсумковий контроль: екзамен (40 балів)

Критерії оцінювання результатів навчання:

Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, A, відмінно):	чіткість, логічність, структурованість, акуратність, повнота представлених матеріалів, висока культура їх письмового оформлення та методичного обґрунтування
Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, C, B, добре):	розкриття основних методичних аспектів представлених матеріалів, незначне порушення логічних зв'язків, незначні неточності в аналізі матеріалів та труднощі в їх методичному обґрунтуванні
Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):	формальний характер представлених матеріалів, які відображають несформованість вміння методичного обґрунтування відповідних елементів бази знань, недбале ставлення до оформлення складових звіту, низький рівень володіння практичними знаннями та уміннями.
Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FX, незадовільно)	формальний характер представлених матеріалів, оформлення матеріалів практичних завдань не відповідає вимогам; зміст не розкрито
Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно):	матеріали з практики не представлені

Усього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

										Екзамен	**Сума**
T1	**T2**	**T3**	**T4**	**T5**	**T6**	**T7**	**T8**	**T9**	**T10**	**40**	**100**
6	**6**	6	**6**	6	**6**	**6**	6	**6**	**6**		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для **екзамену**, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82 – 89	**B**	добре	
74 – 81	**C**		
64 – 73	**D**	задовільно	
60 – 63	**E**		
35 – 59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

(денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Сучасна система вищої освіти	2	4
2	Особливості планування та організації освітнього процесу у ВШ	2	4
3	Зміст та діагностика результатів навчання	2	4
4	Теоретико-методичні засади виховання у ВШ	2	4
5	Психологічні особливості професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Особливості педагогічного спілкування	2	4
	Усього	**10**	**20**

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Педагогіка та психологія ВШ в системі наукового знання.	6	6
2	Основні етапи розвитку вищої школи України	6	6
3	Сучасна система вищої освіти України	6	2
4	Дидактика ВШ: традиції та новації	6	6
5	Особливості планування та організації освітнього процесу у ВШ	6	2
6	Зміст та діагностика результатів навчання	6	2
7	Теоретико-методичні засади виховання у ВШ	6	2
8	Психолого-педагогічні особливості студентського віку	6	6
9	Психологічні особливості професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Особливості педагогічного спілкування	6	2
10	Система управління закладом вищої освіти	6	6
	Усього	**60**	40

11.ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)

1. Основні категорії педагогіки та психології ВШ.
2. Методологічні засади розвитку ППВШ.
3. Державна політика України в галузі вищої освіти
4. Напрями реформування вищої освіти в умовах євроінтеграції.
5. Сучасні освітні парадигми та педагогічна інноватика.
6. Етапи зародження вищої освіти в України.
7. Києво-Могилянська академія як визначний освітній центр України.
8. Особливості розвитку ЗВО України в XIX-XX ст.
9. Теоретичні основи класичної дидактики ВШ.
10. Закономірності та принципи організації навчального процесу в ВШ.
11. Класифікація методів та дидактичних технологій навчання.
12. Основні форми навчання у ВШ.
13. Класичні та інноваційні стилі, методи, засоби навчання у ВШ.
14. Психолого-педагогічні засади організації самостійної роботи студентів.
15. Особливості проектування змісту навчальних дисциплін.
16. Складові змісту освіти та її науково-методичне забезпечення.

17. Система контролю та оцінювання результатів навчання.
18. Сутність та психолого-педагогічні основи виховання у ВШ.
19. Сучасні методи, засоби і форми виховання у ВШ.
20. Критерії вихованості особистості.
21. Сутність та особливості запровадження студентоцентрованого підходу у ВШ.
22. Соціально-психологічні особливості формування особистості студента.
23. Гуманістичне освітнє середовище як чинник соціалізації студента.
24. Сучасні вимоги до науково-педагогічного працівника
25. Особливості організації педагогічного процесу у вищій школі.
26. Професійні та особистісні якості викладача ВШ
27. Складові педагогічної культури викладача
28. Професійно-педагогічні захворювання та їх профілактика
29. Принципи управління закладами вищої освіти
30. Освітній менеджмент як теорія управління якістю освіти

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література:

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 96 с.

2. Закон України «Про вищу освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text

3. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.

4. Мухіна Г. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2020. 178 с.

5. Ортинський В. Педагогіка вищої школи : підручник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. 500 с.

6. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

7. Потьомкіна Н. З. Педагогіка та психологія вищої школи : конспект лекцій з дисципліни для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соціальних комунікацій, Каф. психології, педагогіки та філології. Харків: ХДАК, 2023. 92 с.

8. Семиченко В. А. Психологія особистості. Київ : Ешке О. М., 2001. 427 с.

9. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посібн. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.

10. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Херсон : Олді-плюс, 2013. 466 с.

Додаткова література:

11. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача : навч. посібн. Київ : КНЕУ, 2005. 336 с.

12. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: курс лекцій. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 325 с.

13. Журавська Л. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у вищих навчальних закладах освіти // Освіта і управління. 1999. №2. С. 105-115.

14. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посібн. / уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.

15. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібн. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.

16. Лунячек В. Е., Ткачова Н. О.Педагогіка вищої школи. Основи наукових досліджень : навч. посібн. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 344 с

17. Мартинець Л. А. Педагогіка вищої школи: опорний конспект лекцій. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 40 с.
18. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. Київ, 2001. Вип. 30. 254 с.
19. Осипова Т. Ю. Виховна робота зі студентською молоддю : навч. посібн. Одеса : Фенікс, 2006. 288 с.
20. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
21. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : навч. посібн. / за ред. М.В. Артюшиної, О.М. Котикової, Г.М. Романової. Київ : КНЕУ, 2007. 528 с.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Законодавство України. URL: https://rada.gov.ua/news/zak
2. Наукова періодика України. URL: http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334 –.
3. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія». URL: http://chitalka.info/psy.html.
4. Вісник психології і соціальної педагогіки. URL: http://psyh.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/ referatpart-4/index.html .
5. БД Освіта. ua. URL: http://osvita.ua/school/psychology.
6. Пошукова система Google. URL: http//www.google.com.

Інформаційні ресурси

Бібліотека Харківської державної академії культури

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка

Інтернет-ресурси